

MONTEURS ZIEN WAT DE
WETENSCHAP (NOG) NIET ZIET

WICHELEN NAAR WATER

Tekst Peter Boorsma | Beeld Clea Betlem / iStockphoto

Dat wichelroedelopen werkt, is nog nooit wetenschappelijk aangetoond. Toch zijn er kraanmachinisten, makelaars én monteurs van drinkwaterbedrijven die wichelroedes bij zich hebben om in voorkomende gevallen waterleidingen op te sporen. Dus het werkt wel?

Monteur Theo Ruben van Waterbedrijf Groningen zag ooit eens een kraanmachinist met twee wichelroedes in zijn hand over het land lopen om uit te vinden waar de leidingen zaten. “Dat wil ik ook wel eens proberen”, zei Ruben. En tot zijn verbazing lukte het hem ook om leidingen te vinden. Met één verschil: terwijl de wichelroedes bij de kraanmachinist naar binnen uitsloegen, slaan ze bij Ruben uit naar buiten.

Sindsdien vouwt Ruben regelmatig wichelroedes van een lasdraadje om leidingen te vinden. Vooral in landbouwgebied is niet altijd duidelijk waar die liggen. “Meestal vind ik wel iets. Dat kan overigens ook een drainagepijp zijn. Soms vind ik niets. Dus ik geef geen garantie. Als het feilloos zou werken, zou ik ook goud kunnen vinden...”

Voor zover hij weet is Ruben de enige monteur van Waterbedrijf Groningen die wichelroedes gebruikt. Wel ziet hij kraanmachinisten die ze gebruiken. Er zijn wel collega's die het willen proberen. “Dan geef je ze de stokjes, maar gebeurt er niets. Blijkbaar moet je er gevoel voor hebben.”

Een verklaring voor de werking van de wichelroedes heeft Ruben niet. “Je geloof erin of je gelooft er niet in. Voor mij is het een goed hulpmiddel.”

GEWOON PROBEREN

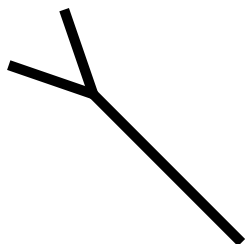
Paul Atzeni, distributiemonteur bij WML – het Limburgse drinkwaterbedrijf – loopt meestal met maar één wichelroede. “Voor mij is dat voldoende. Als ik daarmee een leiding kruis, >

A

Paul Atzeni, distributiemonteur bij WML, heeft het meeste succes met een omgebogen breinaald. "Ik las ergens dat vroeger wichelroeden werden gebruikt om de goden gunstig te stemmen, de toekomst te voorspellen en schuldigen aan te wijzen tijdens rechtszaken. Kijk, dan had ik met mijn simpele breinaald weinig kunnen uitrichten"

Foto Clea Bellem, Meerssen

DE WICHELROEDE

Wichelroedelopen kan met een Y-vormige tak of met de zogenoemde allemans-wichelroede, bestaande uit twee metalen staafjes in L-vorm die aan het kortste eind worden vastgehouden. De wichelroedeloper houdt de lange einden recht voor zich uit op zo'n manier dat de uiteinden makkelijk in zijn hand kunnen draaien. Als de staafjes elkaar plotseling kruisen of naar buiten gaan, is er wat gevonden. De Y-roede bestaat uit één tak die de looper met beide handen vasthoudt met de krul naar voren. Hij houdt de uiteinden vast met de duimen naar buiten. Soms wil de punt ineens naar boven of naar beneden en dan is er wat gedetecteerd. Dat kan met heel veel kracht gepaard gaan, waarschuwen deskundigen op dit terrein.

Sceptici geloven dat de wichelroede geen eigen kracht heeft, maar alleen kleine bewegingen van de handen versterkt

voel je dat hij naar rechts of naar links uitslaat. Dan kan ik de loop van de leiding achterhalen door ervoor te zorgen dat de wichelroede vanaf dan rechtuit blijft staan.”

Van oudere collega's had Atzeni gehoord dat ze in het verleden met een omgebogen stukje ijzerdraad leidingen opspoorden. “Ik ben het toen gewoon een keer gaan proberen.” Het meest succes had hij met een omgebogen breinaald. “Er zijn veel jongens die met zo'n draad lopen. Maar een breinaald ligt goed in de hand, is erg glad en beweegt daardoor makkelijk.” De wichelroede is voor Atzeni vooral een handig hulpmiddel. “Je wilt niet onnodig graven en als je dan merkt dat het werkt, gebruik je het. In de loop der jaren heb ik heel wat leidingen gevonden. Maar ik heb ook wel eens een kabel gespeild. Je moet er wel in geloven, anders werkt het niet. Ik heb wel eens een leiding gespeild op 2,5 meter diepte. We zijn blijven graven en hebben de leiding gevonden.”

BEWIJS

Het is niet duidelijk of en hoe de wichelroede precies werkt. Bij dubbel gecontroleerde testen blijken wichelroedelopers niet beter te presteren dan verwacht mag worden op basis van kansberekening.

Wichelroedes zouden de lopers openstellen voor het onbewust waarnemen van elektriciteit, magnetisme of *tellurische* stroom (elektrische stroming door de aardkorst). Sceptici geloven dat de wichelroede geen eigen kracht heeft, maar alleen kleine bewegingen van de handen versterkt. Het zijn immers instabiele constructies, die door het minste of geringste zullen bewegen.

Ook bij Brabant Water zijn er monteurs die een setje wichelroedes in de auto hebben liggen om in voorkomende gevallen leidingen te peilen. Hoewel dus nooit wetenschappelijk is gebleken dat het werkt, laten ze het toch toe omdat monteurs in de praktijk goed resultaten boeken met de stokjes. “Wij denken dat de monteurs met de wichelroedes eerder hun intuïtie laten spreken”, vertelt contractmanager Henriëtte van Ekert. “Ergens hebben ze wel een vermoeden waar die leiding zou moeten lopen. Ze hebben wel een idee hoe hun collega tachtig jaar eerder het probleem heeft opgelost en met de stokjes in de hand durven ze dat ook hardop uit te spreken.”

BOETE VOOR GRONDWERKBEDRIJF VANWEGE GASEXPLOESIE

In januari 2006 was het bodemonderzoekbedrijf IJB Geotechniek gevraagd te kijken of er bij het winkelcentrum Overkapel in Utrecht leidingen in de grond zaten. Omdat de sondeermeesters geen kabel- en leidinginformatie hadden van het gebied, besloten ze een wichelroede te gebruiken. Maar bij een proefboring raakten ze een gasleiding. Het gat werd gedicht, maar ondertussen had het gas zich al opgehoopt in de kruipruimte onder de winkels en dat ontplofte. Drie kinderen raakten gewond.

Drie jaar later veroordeelde de rechter het bedrijf tot een geldboete van 15.000 euro en schadevergoeding aan de slachtoffers. De rechter rekent het bedrijf aan dat medewerkers een wichelroede mogen gebruiken, terwijl de betrouwbaarheid nooit is vastgesteld.

1 MILJOEN DOLLAR VOOR WETENSCHAPPELIJK BEWIJS

Goochelaar en scepticus James Randi – beter bekend als *The Amazing Randi* - looft al sinds 1964 een prijs uit van 1 miljoen dollar voor degene die een paranormale of bovennatuurlijke gave kan laten zien. De testen worden altijd in overleg en met instemming van de geteste persoon ontworpen en uitgevoerd. In de loop der jaren hebben honderden wichelaars geprobeerd de prijs in de wacht te slepen, maar tot nu toe zonder succes.

Volgens Wim Helsdingen van het *Centrum voor Paranormale en Spirituele Zienwijzen Anahata* is dat precies hoe het werkt. “Vertrouwen hebben in je gevoel, dat maakt het verschil. Je gaat met de wichelroede aan de slag met een bepaalde focus. Bijvoorbeeld ‘metaal zoeken’, dan werkt de wichelroede op metaal. Focus je op aardstraling, dan reageert de wichelroede op straling. Het gaat altijd over de afspraken die je met je instrument of met jezelf maakt.”

ELEKTROMAGNETISCHE ENERGIE

Theo Dijkstra, landschapswichelaar in Drenthe en sinds jaar en dag lid van de *British Society of Dowzers*, legt uit dat vanuit het primaire grondwater – water onder de keileemlaag – signalen worden opgevangen die reageren op de wichelroede.

“Onder de ontoelaatbare keileemlaag zoekt het water in horizontale en soms zelfs verticale richting een uitweg door zandlenzen. Door schuring tegen de bovenlaag ontstaat elektromagnetisch energie waarop de wichelroede reageert. Daar waar zogenoemde wateraders elkaar kruisen, ontstaat een vortex – spiraliserende energie – waarbij de wichelroede heftig gaat draaien. Dat is een geschikte plek om een zogenoemde wel aan te boren.”

Wichelroedelopen is voor Dijkstra een “pure hobby”, maar in cursussen aan volksuniversiteiten probeert hij de wichelroede uit het alternatieve circuit te halen door aan te geven dat de wichelroede een praktisch werktuig is. Dijkstra: “Volgens Goethe is de mens immers het meest fijnzinnig natuurkundig instrument dat er bestaat...” |

‘Daar waar zogenoemde wateraders elkaar kruisen, ontstaat een vortex – spiraliserende energie – waarbij de wichelroede heftig gaat draaien’